

Mzdy a clo.

(z Amerického Občana.)

"Slovane Americký", jehož demokratické stáří jest hodno váš úcty, podal svým čtenářům ondy následující důkaz své politicko-hospodářské vědy:

"Několik clem chráněných továrníků, kteří spojili politiku s obchodem k vůli svému prospěchu hroší, že vzhledem k novému tarifu sníží mzdy. Je dobře známo, že celní tarif má na mzdy nepatrný vliv. Tak jest, že o vřelí mzdy rozhoduje poptávka a nabídka práce, dále drahotní poměry, schopnost dělníka a organizace dělnické. V jednotlivých státech Unie jsou většinou rozdíly ve mzdách v témti průmyslu, než mezi průměrnou mzdou zde a v Anglii a přec pro všechny státy platí jeden a tentýž zákon celní. Mzdy neklesly zde po snížení cla roku 1846 a 1857. Hrozba továrníků, že k vůli novému clu musí snížit mzdy, jest jednou z oněch zcela neodůvodněných a špinavých praktik, jimiž se panstvo to "vyznamenuje".

Kolik pak továrníků bylo, kteří po přijetí McKinleyova zákona dobrovolně zvýšili mzdy? Nejsou to od nás hezké a loyální, když to zde tak ochotně otiskujeme, aby to slyšel také každý náš občan republikánského smýšlení? My to činíme na vzdor tomu vědomí, že nám to S. A. stejnou mírou neoplatí; neboť on to nemává ve zvyku ani v krvi.

Několik clem chráněných továrníků tedy jen z pouhé vydravosti, z pouhé "jundy", hroší snížení mzdy svých dělníků pod záminkou snížení ochranného cla? A je tedy "dobře známo", že celní tarif má na mzdy jen "nepatrný vliv"? Aj, kde pak jsi načerpal, milý "Slovane Americký" tuto hospodářskou vědu? Divná věc, že konečně uznáváš, jak poptávka a nabídka práce o mzdách rozhoduje, když to přece za posledních dvou roků nejenom tebou, ale také i racinskými pány našeho "veřejného mínění" bylo houževnatě popíráno! Mzdy tedy zde ve Spoj. Státech neklesly po snížení cla roku 1846 až 1857? Aj, aj, máš to věru divné, ba velmi divné prameny vědomostí!

Jak pak jest tomu dlouho co jsme zjistili z odpřisáhnutých výpovědí svědků před zemským soudem v Praze, mnoho-li má krejcarů přádelnice v pražské "kartounce" mzdy za svojí 12hodinnou práci? Obnáší to na našich penězích sotva 16 centů — a ty se domníváš, že by výrobky tam dosahované při volné soutěži, mohly zde ponechat bez mafivého vlivu mzdy našich přádelnic ve státech novo-anglických? Jak pak by's to chtěl, prosíme, zaříditi, aby ta "laciná práce" při volnosti soutěže lid zdejším nestáhla dolů na takovou úroveň? Mluv, mluv, pakli můžeš něco rozumného dokázat! A takový poměr panuje více méně při všech odborech práce tovární, která zde soutěží!

"Kolik pak továrníků bylo, kteří po přijetí McKinleyova zákona dobrovolně zvýšili mzdy?" táže se milý náš Slovane Americký co hotový chytrák; ale věz, dobrý přítelinku, že taková tvoje "chytrost" je u nás prostě směšnou. Co na tom, zdá-li který továrník mzdy svého dělnictva zvýšil "dobrovolně" a nebo "nedobrovolně"? Je-li i vyřídouch-boss nucen zvýšiti mzdu, ať se krouť a oštvá, je to výhodou dělníka, protože má takový přídavek jistším. Než republikáné nikdy nehlásali, že chtějí tím clem nikdy šmahem zvýšiti, nýbrž hlásali, pokud to známe a pokud jsme to tisíckrát naznačili, že clem tím chtějí mzdy zdejším chrániti před klesáním na úroveň mzdy

zahranicní. Jestliže v některém odboru průmyslu zdejšího výroba tlačila konkurenčně ceny dolů, to bylo uř mimo kruhu onoho cla, an samozřejmě existence dostupnější výroba pak zpočátku i doma válka na vzájem. Zvýšování mzdy hledali a očekávali republikáné pouze nepřítmo, a to sice právě na základě i Slovane Americkým nyní domávaného předpokládání, že nabídka a poptávka práce mezu reguluje. Republikánské clo obuštilo a dosahovalo obrovský vzrůst domácí výroby při umenšování dotýžného importu — a tím zvyšovalo poptávku po řemeslnických státech, čímž vystavoval jich nedostatky, jehož následkem se poměrně musely zlepšovati mzdy. Tak tomu bylo, milý příteli "Slov. Am." a nic jinak!

Odkud pak jsi načerpal, prosíme, to své vědomí, že po snížení cla roků 1846—1857 mzdy neklesly? Ano, tehdy vůbec ani nemohly klesnout — protože se žádné neplatily! V tom to asi vězele. V letech jmenovaných klesla výroba domácí tak hluboko, že nebylo vůbec žádné. Chceš to popřít? Nu jenom se vytaş!

"Celní směna roku 1846 provedená," vykládal americký věhlasný národospodář Henry C. Carey tehdejšímu sekretáři pokladny Robertu C. Walkerovi, "spůsobila úplnou shoubu v tisících, ano v desítkách tisíc nejužitečnějších pracovníků této vlasti. Ona vede k úplnému zničením zájmů uhelných, železářských, přádelních a vlnových!"

Rozumíš tomu, ctěný "Slovane"? Anglický to znělo v originále:

"The tariff of 1846 has caused the total ruin of thousands and tens of thousands of the most useful men in the country."

Abraham S. Hewitt, ze státu New York, byl sice velkým demokratem, tak jako je nyní Hill — a co pak volal roku 1849, když viděl, že ono celní opraváratelství demokratické z roku 1846 uvádí jeho vlast v nesmírné neštěstí? Slyš to, prosíme, milý Slovane Americký — a slyš také i každý náš občan český vůbec, abys poznal, jak svědomitě a upřímně jsi svými kantory ponaučován!

Demokratický ten státník tehdy volal:

"V jakém pak stavu jest náš nynější průmysl železářský, na nějž třfleť te osadné změny našich zákonů celních působilo? Jest zmařen a hrozí mu trvalá záhuba. Z patnácti hutí, které v Pensylvanii byly, jsou již jen dvě dosud v činnosti, a to sice jenom částečně protože jim zdejší naše poměry domácí nedovolují vydržeti soutěž proti železu cizozemskému."

Dále tehdy volal tento velič demokratický státník:

"Celé dějiny výroby železa v Pensylvanii objevují, že bylo dobrou pětasedmdesáti roků v tom státě zřízeno celkem 500 hutí; z těch ale že 177 jich kleslo v úpadek; ale slyšte: z těchto 177 jest jich 124, které došly toho osudu během třech roků od dne prohlášení zákonů celních z r. 1846."

Nejsou to důkazy jasné a přesvědčivé, že lid zdejším utrpěl více, než pouhé "snížení mzdy", když pozbyl své výdělky vůbec? Čím pak jsou ty tedy podobné tlachy, jaké tím předložil našemu lidu Sl. Americký, aby je udržel v demokratickém táboře?

Však podívejme se dále — popatřme až na ten Slovanův rok 1857 a pátrejme, jaké tehdy byly mzdy a poměry!

Presidenta Buchanana nebude snad považovati náš cedar-rapidký tatík česko-americké demokracie za ždného tlačala? A co pak právě ten poslední demokratický prezident před Lincolnem o blahobytním sta-

vu zdejšího národa? Právě ve svém výročním poselství na kongres, tedy předně co hlava tehdejší vlády, dne 8. prosince 1857 jak následuje:

"My požíváme zvláštní mru zdraví; pšda nám vydala hojnou úrodu a máme všeobecné podmínky blahobytu v míře nejhojnější; ale vzdor tomu se nalézá náše vlast ve stavu politování hodném. My vidíme v době hojnosti všech našich plodin a při dostatku všech podmínek národního blahobytu a bohatství, že náš průmysl jest zastaven, že veškerá podnikavost se umrtvila a že tisíce a tisíce užitečných pracovníků, vyřazených z práce jest v zoufalé bídě. Tato vláda má soustrast s tím lidem tak velmi trpělivě — ale ona nemá žádné prostředky, aby mu poskytila útěhu!"

Chceš milý "Slovane Americký" ještě více polobného svědectví, by's uznal, že snížení cla z roku 1846 — 1857 vyvolalo právě takých následků shoubných, jako stěna pod nimi zdejší národ nyní stojí? Dali bychom ti je — ale myslíme, že by to bylo házením hrachu na stěnu!

Faktem historickým jest, a faktem státním, že každé demokratické celní "reformě" v tomto Soustátí následovala v patách všeobecná bída. Vždy následovala zde takovému skutku potřeba veřejných polívkáren, aby lid hladu nezmrá, proto nebylo pro republikány ani minulé simy žádným překvapením, když viděli znovu ohromné zástupy politování hodného lidu, který se takřka rval o kousek chleba před dvěma dobročinnými ústavami.

Ve prospěch krajana Polanského nyní v Clarkson Neb.

St. Paul, Minn., 23. září.

Ctěná redakce! Zde zasílám, co se mi podařilo sebrat mezi krajany, ve prospěch nešťastného krajana Jos. W. Polanského, který teď, jak mi sám sdělil se v Omaze nalézá. Je-li vám možno kvitujte příjem v přístím čísle Pokroku Západu — neb budou dárky své čekati a věnujte čláskem zvláštní dohled, by se nestala nikde mýlka. Po 50 ctech přispěli: Anna Jedlička, Anna Navrátil, Marie Pinkas, Barbora Pýcha, Karolina Jurka, Marie Horejš.

Po 35 cotech přispěli: Josefina Stara. Po 30 cotech přispěli: Anna Povolná. Po 25 cotech přispěli: Anna Skok, Rozalie Barovanská, Marie Diviš, Kateřina Švec, Josefina Šilha, Marie Piras, Marie Klečatská, Albina Klíma, Kateřina Valek, Louisa Tomásek, Elenora Barovanská, Marie Jelfnek, Marie Lestina, Barbora Mišek, Marie Česka, Louisa Vávrovská, Marie Jem. Kluzák, Kateřina Demut, Anna Šafránek, Rozalie Šanda, Marie Šetka, Anna Novotná, Marie Hájiček, Josefina Stránková, Marie Bilek, Anna Šoboda, Anna Hurťová, Josefina Hušník.

Po 20 cotech přispěli: Josefina Klíma, Louisa Kohout, Rozalie Pýcha, Terezie Kopřiva. Po 15 cotech přispěli: Anna Pavlíček, Rozalie Samec, Frant. Ptáček, Kateřina Zikmund, Kateřina Vančura, Johanka Kiensay, Louisa Strakota, Kateřina Paštika. Po 10 cotech přispěli: Veronika Vála, Eliška Katour, Kateřina Wool, Terezie Boček, Kateřina Horáček, Barbora Dvořák, Marie Keř, Anna Česka, Marie Kluzák, Sl. Maertz, Anna Horejš, Anna Kutil, Barbora Průcha, Kateřina Rižaví, Anna Sládek, Eliška Achteling, Marie Varhaník, Eliška Vašík, Anna Jukl, Antonie Mazanec. Celkem \$14.85.

Dra. Petersa Hoboko získává si každý den mnoho nových přátel. Lepšího léku pro chronické nemoci, jež vznikají z nečisté krve, nikdy nebylo. V lékárnách ho nemají, pouze místní jednatelové ho prodávají anebo majitel Dr. P. Fahrney, 112-114 S. Hoyne Ave., Chicago, Ill.

NOVÉ KNIHY.

k dostání za hotové v knihkupectví Pokroku Západu.

(Pokračování.)

- 36. Cid. Tragédie v pěti jednáních od P. Corneillea, 16c.
- 37. Jih Doupovec. Povídka z dvacátého století, od Řezníka, 8c.
- 38. Svědomí. Povět. Vypravuje Soňa Polipková, 8 centů.
- 39. Vznešenost přírody. Lyrická báseň v 6 zpěvech od Poláka, 8c.
- 40. Žena padlého bojovníka. Obrazek z r. 1848 od M. Jókais, přeložil F. Bráček, 8c.
- 41. Jobovi přátelé. Veselohra ve 2 jed. od Asnyka. Z polského přeložil Polak, 10 centů.
- 42. Děd. Povídka ze života venkovského. Ze sbírky přeložil Jos. Koněra, 8c.
- 43. Chudí lidé. Příběh ze života na horách. Od Tyla, 8c.
- 44. Písně Marie Čácké, 8c.
- 45. Stepiňský pes. Povídka, z ruského přeložil Flekšák, 8c.
- 46. Tři lidi. Z angličtiny přeložil Malý, 8 centů.
- 47. Poklad. Verlovaná veselohra v jednom jednání. Z francouzského přeložil Brancický, 10c.
- 48. Justa a Rufina. Povídka, ze španělského, přeložil Štolba, 8c.
- 49. Drak Notjajský. Povídka od P. Chocholečka, 8c.
- 50. Ohlas písní ruských. Frant. Lad. Čelakovského, 8c.
- 51. Turnovské povídky, od B. Klimovy. I. Malý Jenich a velká nevěsta. II. Kočující hudebník, 8c.
- 52-54. V zámku a v podzámku. Povídka od Boženy Němcové, 15c.
- 55-56. Pavluka Saksavá. Z rutiiny přeložil Josef Koněra, 15c.
- 57-58. Margrét. Z polského přeložil Jan Nečas, 15 centů.
- 59-60. Osud? Epizoda ze straceného života, vypravuje Jos. Štolba, 15c.
- 61-62. Mezinárodní nevěsty. Žertovní románek, napsal František Zákrejs, 15 centů.
- 63-64. Veselé ženy windsorské. Veselohra od Shakespeara, přeložil Malý, 15 centů.
- 65-66. Růžové poupě. Novela od Jarnevičové, přeložil Špaňhel, 15c.
- 67-68. Krasňanského Povídky. Hrobka rodiny Reichstalské. — Zámek Vlčkovský. — Gastold. — Teodoro, král lesů. Přeložil Frič, 15c.
- 69-70. Schilera básně lyrické. Přeložil Purkyně. Svazek I. 15c.
- 71-72. Humoresky Háika. Kterak se pan Suchý rozněval na svět. Mladá vdova a starý mládenec. Pohádka o jednom klobouku, 15c.
- 73. Noc před vánocemi. Žert od Gogola, přeložil V. Pok, 8c.
- 74-75. Jidáš Iskariotský. Dramatická báseň v 5 dělech, napsaná E. Schmidtovou, přeložil J. Nečas, 15c.
- 76-77. Sestra a nevěsta. Dvě povídky od Herloře. Z německého přeložil Jahn, 15 centů.
- 78-79. Pan Zikmund z Boršic. Historická povídka od Třebízského, 15c.
- 80-81. Novelky z veselého péra. Sepeal Zákrejs, 20 ctů.
- 82. Básně prostomluvou. Napsal I. Turgeněv, zčeštil J. Koněra, 8c.
- 83-87. Hamlet, princ Dánský. Truchlohra v pěti jednáních od V. Shakespeara, 25 ctů.
- 88-91. Poslední listy Jakuba Ortisa. Napsal H. Foscolo, přeložil M. Netval, 25 centů.
- 92-93. Nešťastná rodina. Bulharský národ. povídka. Napsal Drumev, 15c.
- 94-95. Balady A. Mickiewicze. Přeložil Jan Nečas, 15 centů.
- 96. Děti Justynčiny. Obrazek od Baluckého, přeložil Koněra, 8 centů.
- 97-100. Rozina Ruthardova. Povídka z dějin domácích od Tyla, 30 centů.
- 101-102. Eymenidy. Tragédie Aischylova. Přeložil V. Nebeský, 15 ctů.
- 103-104. Ve jmenu božím. Historický obraz od Václ. Vlčka, 15c.
- 105-110. B. Němcové Babička. Obrazy venkovského života, 50c.
- 111. Máj. Básně romantické Máchy, 8c.
- 112-113. Za stěhem Povídka J. Sienkiewicze, přeložil U. Frič, 15c.
- 114-115. Kage a jeho rodina. Napsal Hildebrand, přeložil V. Petrš, 15c.
- 116-118. Romeo a Julia. Truchlohra v 5 jednáních od V. Shakespeara. Přeložil Doucha, 25c.
- 119-121. Pět povídek V. Háika. I. rama. — Jitka. — Přivrazení. — Kovárka. — Kafeňka. — Muzikant, 30c.
- 122-125. Doktor Kutuhorský. Historická povídka od J. Tyla, 30c.
- 126-127. České listy od Sigfr. Kapers, 15c.
- 128-129. Mařenka. Povídka od V. Pastavy Lužické, 15c.
- 130. Ženské srdce. Povídka od F. Praxly, 8c.
- 131. Záhuba rodu Plemyslovské. Truchlohra od Ferd. Mikovce, 10c.
- 132-135. Májová noc. Povídka Josefa Ignáce Kraszewského, 30c.
- 136-138. Dvojí věno. Obraz ze života od Pflgera Moravského, 25c.
- 140-146. Novina. Román od I. Turgeněva, přeložil J. Režábek, 50c.
- 147-148. Sebastián Gansendone. Napsal J. Conscience. Přeložil V. Petrš, 15 centů.
- 149-150. Misanthrop. Verlovaná veselohra v 5 jednáních. Napsal Mollo, přeložil J. Preininger, 15c.
- 151-154. Vikál Wakefeldský. Rom. Olivera Goldsmitha, přeložil J. Malý, 30c.
- 155-159. Otcové a děti. Román I. Turgeněva, přeložil J. Koněra, 40c.
- 160. Básně Miriamovy. Přeložil J. Nečas, 8c.
- 162-163. První láska. Povídka ruského života od I. S. Turgeněva. Přeložil V. Pok, 15c.
- 164-165. Makbeth. Truchlohra v jednáních od V. Shakespeara. Přeložil J. Malý, 15c.
- 166-167. Harfenice. Novela od V. Hvizdy, 15c.
- 168-169. Anglické povídky. O Flanagan. — Mr. Minus a jeho synovec. — Vídky z majáku. — Jak jsem jej ožen. Přeložil P. V. Černý, 15c.
- 170. Alfred. Básně epicko-lyrické. Od V. Háika, 8c.
- 171. Odkaz. Povídka od G. F. Ga, přeložil V. Filipek, 8c.
- 172. Zlatníková milenka. Povídka J. K. Tyla, 8 centů.
- 173-174. Prometheus. Tragédie Aischylova. Přeložil V. Nebeský, 15c.
- 175-177. Matka Studentů. Povídka od Františka Pravdy, 25c.
- 178. Pembe. Povídka z epicko-báňského života od Leontěva, 8c.
- 179. VI. Syrokomly vybrané básně. Zakletý poklad. — Žebrák z řemeslníků. Zpověď pana Korsáka, praporečnicka lockého, přeložil J. Nečas, 8c.
- 180-181. Piedsudek. Povídka od Senkovského, přel. J. S. Tomáček, 15c.
- 182. U Plzně r. 1618. Novela Pflgera Moravského, 8c.
- 183-184. Konec vše napraví. Veselohra od Shakespeara, přel. J. Malý, 25c.
- 185. Náměly Oldřichovy. Historická povídka od Chocholečka, 8c.
- 186. Eugen Pickering. Napsal J. James Jun, 8c.
- 187-188. Básně lyrické Bed. Schra. Přeložil Jan Purkyně. Sv. II., 15c.
- 189-192. Ve službě umění. Povídky a skizzy ze života umělců, od J. Arf. Škretěvy poslední soubor. — První doba zblesku a hromu. — Poslední doby chelčiny. — Český vyhanec. — Inter smrti. — Vodopád ve skalní bráně. — slední dnové Mozartovi. — Poprvé a následy. — Poslední okamžiky Máchovy, 30c.
- 193-196. Povídky, Fr. Xav. Svob. I. Pro zákoutí vzpomínek. — Silák z Kouřim. — Pecková stěbla. — Z továrny. — Na norském statku. — Motiv z boji existenci. — Dohazová. — U Mattare. Směnka. — Doktor Trieb, 30c.
- 197. Rohovní Čterrohý. Fraška jednání. Napsal Václ. Kliment Klíra, 10 centů.

OHAR J. VOPIČKA, předseda.

OTTO KU, pokladník.

ČESKÁ PIVOVARNICKÁ SPO.

Jediný to ryze český pivovar v Chicago, nabízá čtěným krajánům a zřejm pp. hostinským ve Spojených Státech, ve velkém

PRAVĚ : ČESKÉ : PIVO

VYRÁBĚNÉ

z českého chmele a nejlepšího sladu, které jest nejzdravější a nejlepší v

Kdo je pije jednou, chce je piti stále a žádné jiné mu více nech. Laskavé objednávky své adresujte:

Bohemian Brewing Co. of Chicago, 684—706 Blue Island Ave., Chicago

PŘEDPLÁCEJTE NA HOSPODÁŘE.

Jediný český rolnický časopis ve Sp. Státech. Předplatné \$1 ročně Do Čech \$1.25.